

HUGENOTEN

Opkomst van het protestantisme

In de zestiende eeuw komt het protestantisme in diverse Europese landen als beweging tegen het katholicisme op. Dit leidt tot steeds felle tegenstellingen en zelfs godsdienstoorlogen. Spanje bezit in deze periode de hegemonie in Europa en de tegenstellingen spitsen zich toe op een Spaansgezind katholicisme en een anti-Spaans calvinisme. De Nederlandse benaming hugenoot voor een calvinist is voortgekomen uit de Franse namen huguenot en eydguenot, die zijn afgeleid van het Zwitserse eidgenosse. De latere vorm is daarnaast beïnvloed door de naam van Besançon Hugues, de leider van de protestanten in Genève.

Edict van Nantes (1598)

In Frankrijk duren de godsdienstoorlogen van 1560 tot 1598. De hugenoot Henri de Bourbon (= Hendrik IV) moet zich verdedigen tegen een Spaanse aanval. Hij wordt van het ene op het andere moment katholiek, sluit vrede met Spanje en komt daardoor op de troon (1589 - 1610). Aan de hugenoten, die natuurlijk zeer verontwaardigd zijn over het verraad van de koning aan hun zaak, geeft Hendrik IV grote voorrechten (bijvoorbeeld godsdienstvrijheid, diverse burgerrechten, eigen besturen en legers in een paar honderd places de sûreté). Deze worden in 1598 in het Edict van Nantes vastgelegd. Met dit verdrag luwen de tegenstellingen voorlopig, maar daarmee vormen de protestanten wel een staat in de Franse staat.

Herroeping Edict van Nantes (1685)

Omstreeks 1640 slaagt Frankrijk erin de Spaanse hegemonie te doorbreken. Frankrijk wordt een modern en machtig land onder de absolute heerschappij van koning Lodewijk XIV. Deze voert een op gebiedsuitbreiding gerichte politiek, wat tot veel oorlogen leidt. De zonnekoning vervolgt de jansenisten (katholieken die onenigheid hebben gekregen met de jezuitenorde), maar ook de hugenoten. Wanneer Lodewijk in 1685 het Edict van Nantes intrekt, vestigen veel hugenootse vluchtelingen zich - uit angst voor geloofsvervolgingen - in diverse landen om Frankrijk heen.

Emigratie hugenoten

Wanneer de toestand van de protestanten in Frankrijk aan het eind van de zeventiende eeuw verslechtert, besluiten velen van hen te emigreren. Zij worden o.a. naar de Republiek der Verenigde Provinciën (het huidige Nederland) gelokt door de welvaart en omdat het calvinisme daar de erkende godsdienst is. Plaatselijke en provinciale autoriteiten, gedreven door godsdienstig samenhangsgevoel of economisch belang, helpen vakbekwame handwerkslieden zich te vestigen en verlenen hen belastingfaciliteiten en andere gunsten. Tussen 1681 en 1684 neemt Amsterdam al meer dan 2.000 van deze refugiés op. De herroeping van het Edict van Nantes in 1685 doet nog meer mensen Frankrijk verlaten en de Republiek hoort bij de landen die hiervan het meest profiteren.

Bouquets in den vreemde

Amsterdam is naast een tolerante stad tussen 1700 en 1850 ook een stad met economische aantrekkingskracht. Dit is ongetwijfeld de reden geweest dat uit Frankrijk en België afkomstige families Bouquet (Bousquet) Families zich daar vestigen. In de loop van de achttiende en met name de negentiende eeuw zullen zij zich daar op economisch en maatschappelijk gebied verder ontplooien. Bij de Bouquet valt de grote omvang van de familie op en de enorme verscheidenheid in activiteiten op economisch, sociaal, wetenschappelijk, bestuurlijk en kunstzinnig vlak, die de familie kleur geeft. In de loop van de generaties spreidt de familie zich verder uit over de rest van Nederland en Europa.

De naam Bouquet.

De naam Bo(uc)quet komt in Nederland vanaf de 15e eeuw op een aantal plaatsen in Nederland voor, met als kernen vooral de grotere steden Dordrecht, 's Gravenhage, Leiden en Amsterdam. Van deze geslachten resteert thans in Nederland een uit Luik afkomstig Rooms-Katholiek geslacht Bouquet, waarvan de stamvader Deudonné Bouquet in 1768 te Amsterdam trouwt met Anna Marie Kok.

Een protestantse geslacht Boucquet komt onder andere voor in Den Haag, waar het in de 17e en 18e eeuw enkele bekende boekhandelaren heeft voortgebracht. Een Rooms-Katholiek muntmeestersgeslacht Boucquet (Bucquet), dat nauwe banden onderhield met het hof van de Spaanse koning Philips II, heeft van de 15e tot de

17e eeuw in Dordrecht gewoond. Daarnaast zijn in Nederland vele naamsdragers Boucquet e.d. voorgekomen, het merendeel protestant. Een aantal van hen is weer uit Nederland vertrokken is, zowel met een Europese bestemming als naar de Verenigde Staten. Daar is het nageslacht van Jerome Boucquet onderwerp van studie geweest maar ook het leven van de Zwitserse generaal Henry Bouquet, die enige tijd in Nederland heeft doorgebracht onder meer als Kapitein Commandant van de Zwitserse Garde in dienst van de toenmalige Staten Generaal en die een belangrijke rol heeft gespeeld in de Amerikaanse Vrijheidsoorlog.